

Agg

Agenda Informativa del MACBA

Estiu 2008

Exposició

Nancy Spero. Dissidances

Música

Musicacions

Amb el canvi de direcció recent del MACBA s'obre una nova etapa en la trajectòria del Museu.

El llegat rebut del director anterior s'ha d'entendre com cal: es va apostar per un model d'institució artística fidel al llegat modern, en un país on aquestes institucions no s'han constituït de forma equiparable al ritme i a la manera internacional. En part per aquest motiu, comparteixen el descrèdit públic d'un estat amb dèficits democràtics endèmics. No oblidem que l'Estat espanyol sota la dictadura franquista, que va dominar el període central del segle xx, va quedar al marge del desenvolupament de les institucions de l'art modern que va tenir lloc internacionalment a partir del model que va implantar el MoMA des dels anys trenta, i que a Europa es va expandir àmpliament després de la Segona Guerra Mundial. L'Estat espanyol es va incorporar al procés de modernització de les institucions artístiques únicament a partir del final dels anys vuitanta, ja amb la democràcia restaurada, però en una època en què els museus moderns van cedir el centralisme a les noves institucions de la indústria cultural, dominades pels imperatius turisticoeconòmics i simbòlics del model de creixement del capitalisme postindustrial.

A l'Estat espanyol la proliferació de museus ha estat determinada pel paradigma econòmic de les indústries culturals. Aquesta condició implica passar per alt el paper fonamentalment educatiu del museu i la seva dimensió constitutiva d'esfera pública i, en canvi, optar per una concepció espectacularitzada, instrumentalitzada i banal (és a dir, regida per un model tou de participació basat en les estadístiques i el consum), la qual domina l'eclosió de museus a l'Estat espanyol al llarg dels vuitanta i noranta, i que encara continua. En aquest context, l'experiència del MACBA de l'última dècada ha estat un contrapunt que ha buscat una postura crítica amb la tradició de les institucions de l'art modern i ha apostat pel centralisme de l'educació, el debat i els públics com a tasca principal del museu.

El que s'ha anomenat «model MACBA» constitueix una comprensió singular del museu com a espai de debat i conflicte, una relectura crítica de la tradició moderna que ha articulat experimentació artística, saber social i acció en l'esfera pública com a mètode de reinventar el camp artístic i dotar-lo d'una nova significació i legitimitat social. Cal reconèixer la tasca que s'ha dut a terme, que constitueix un aspecte essencial del llegat del director sortint.

Un museu, però, és per definició un espai permanentment inacabat. Per tant, l'herència rebuda no es pot aturar ni monumentalitzar, sinó que s'ha d'aprofundir i reinventar. Algunes de les tasques pendents són la implementació d'una política d'arxius i investigació per al Centre

MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Canvi d'etapa

d'Estudis i Documentació, inaugurat recentment, la internacionalització del Programa d'Estudis Independents, l'obertura cronològica de la Col·lecció i l'extensió del ventall d'interessos i vocabularis del programa d'exposicions temporals, la consolidació de les línies

de treball en els currículums d'educació primària i secundària, la plena incorporació de les arts performatives i, en la programació, la potenciació de l'espai museístic *on line*... En conclusió, es tracta de promocionar el cultiu d'una sensibilitat per l'art i els seus

discursos que incideixi en el museu com a productor i difusor de coneixement.

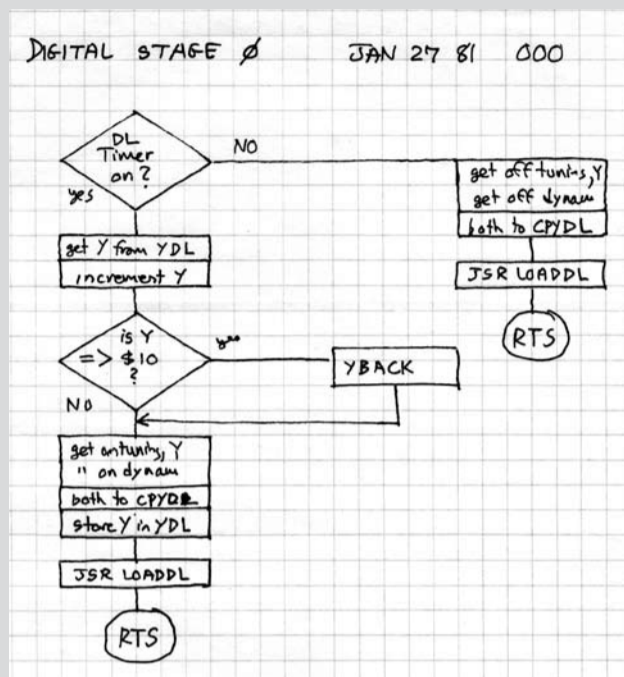
Esperem que aquesta nova etapa continuï tenint el suport i la complicitat dels públics més exigents, que sempre seran el veritable cor del Museu.

Nancy Spero, *The First Language*, 1981 (detall del panell XX). Foto gentilesa de la National Gallery of Canada. © Nancy Spero, 2008

Lothar Baumgarten, *Imago Mundi* al Museu d'Art Contemporani de Barcelona, 2008. Foto de Seber Ugarte. © Lothar Baumgarten, VEGAP, Barcelona, 2008

Possibilitat d'acció

La vida de la partitura

Del 16/08 al 05/10 de 2008

Exposició

Comissàries: Barbara Held i Pilar Subirà

Producció: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

El Centre de Documentació del MACBA presenta durant els mesos d'estiu una exposició dedicada a l'exploració de la notació musical, entesa en sentit ampli, com un suport de transmissió alhora musical i visual. Per fer aquesta exposició s'han reunit tant partitures històriques com composicions contemporànies, i també creacions d'artistes no estrictament procedents del camp de la música, entre les quals figuren obres experimentals dels àmbits de l'art sonor, el *noise/art/rock* experimental i els territoris fronterers entre aquests mitjans de creació i d'altres.

El contingut d'aquesta exposició manté una relació especial amb la sèrie de programes de Ràdio Web MACBA (RWM), titulada *Línies de visió*, que s'inspira en altres projectes recents que investiguen la partitura

David Behrman, *Leapday Night*, 1981. © David Behrman, 2008

des de diferents perspectives psicològiques, biològiques, sociològiques, etcètera, a més de la pròpiament musical, i la manera com la ment i la intuïció humana tradueixen i transmeten la música. Tant l'exposició com els programes de ràdio neixen d'un interès compartit, i tots dos projectes estan comissariats per Barbara Held i Pilar Subirà.

Durant les dècades de 1950 i 1960 va cristal·litzar l'activitat de nombrosos compositors experimentals, estretament vinculats al grup de pintors conegut amb el nom d'Escola de Nova York. Aquest grup de músics, entre els quals destaquen John Cage, Morton Feldman, Christian Wolff i Earle Brown, van utilitzar la partitura i la notació musical amb la finalitat de crear un nou context per al so, i van basar l'estructura de les seves peces en el ritme, els sons i els silencis. Per a aquests músics, la partitura mateixa era com un llenç o el «marc» d'una superfície de presentació, i la seva activitat creadora constituïa una manera de fer tornar la llibertat a la música. En paraules de Cage, es tractava d'«alliberar de la música el so». A la peça *4'33"*, Cage va anar encara més enllà i va compondre una partitura lliure de sons; dit d'una altra manera, un «marc» al voltant del buit. A partir de l'activitat radical d'aquests compositors, la música va deixar de compondre's en forma de punts en una línia i va passar a existir en un espai sònic multidimensional, en el qual es difuminaven els marges entre l'art i la vida, s'abandonava la intencionalitat i s'assumia la indeterminació.

Aquest canvi d'actitud va marcar una ruptura radical amb relació als dictats de les convencions musicals sobre la forma i el contingut, i va comportar seqüeles importants tant en el món de la música com en el de l'art, en què es van originar, entre altres fenòmens, activitats com el *noise* i el *sound art*. Però, a més, el fet d'obrir el món del so a la matèria musical que el sistema de notació

tradicional havia exclòs va servir per transformar, d'una manera radical, la relació entre el compositor, l'interpret i els membres del públic, ja que l'obra es va obrir a un gran nombre d'interpretacions possibles, entenent interpretacions en l'accepció més àmplia, sense limitar-la a la musical. Al mateix temps, el fet que les partitures d'aquests compositors es convertissin en representacions visuals del so va contribuir a renovar el diàleg entre l'oïda i l'ull, i les va transformar en elements especialment atractius per als creadors interessats a explorar el territori fronterer entre els diversos mitjans artístics. La lectura d'aquesta mena de partitures reclama un procés d'acció generativa (per crear so o qualsevol altre efecte), i exigeix que es faci una acció el resultat de la qual és desconegut i dependrà enormement de l'interpret. Així, la vida de la partitura rau en la capacitat per generar accions dotades de significat dins una sèrie de cicles que es poden «reciclar» perquè evolucionen a través de diverses interpretacions i alteracions.

Possibilitat d'acció. La vida de la partitura presenta una selecció de partitures que ofereixen una perspectiva d'un moment de canvi radical en la manera de transmetre i interpretar la música, i que es juxtaposen a obres contemporànies d'artistes que vinculen, de múltiples maneres, el seu treball al so, la imatge, el llenguatge, els objectes i la llum. La disposició de les unes i les altres s'ha fet seguint el concepte «cageà» de cicle o circ, és a dir, no com una seqüència lineal, sinó a partir d'una multiplicitat de centres que depenen del context i de la percepció de l'observador, que els prestarà atenció ara i aquí, però que al mateix temps, a la vista dels objectes presents, reinterpretarà les creacions de moments anteriors. Tal com ho va expressar De Kooning: «El passat no m'influeix a mi, sinó que jo influeixo en el passat.» Els autors representats a la mostra són Robert

Ashley, Yasunao Tone, Pauline Oliveros, Lee Ranaldo, Eugènia Balcells, Peter Bosch i Simone Simons, entre altres.

Activitats

Dimecres 18 de juny, a les 19.30 h
Radio Action III. Performance on line
Amb motiu de l'emissió del programa per a RWM, *Línies de visió #4: Radio Action III*, el col·lectiu d'artistes nord-americans free103point9 presenta una performance de Tianna Kennedy i altres convidats especials, que es retransmet en directe des de Nova York.

Dijous 10 de juliol, a les 21 h
Concert de Pauline Oliveros en el context del programa *Musicacions* (veure pàgina 7).

Dijous 17 de juliol, a les 21 h
Concert de Yasunao Tone en el context del programa *Musicacions* (veure pàgina 7).

Dimecres 1 d'octubre
Conferència d'Alex Waterman a les 19.30 h

Concert d'Alex Waterman a les 21 h
Alex Waterman és un músic establert a Nova York que també ha estat comissari d'exposicions recents sobre música experimental, poesia i notació musical (*Agapê* i *Between Thought and Sound: Graphic Notation in Contemporary Music*).

Els dimecres a les 17 h
RWM en emissió
Cada dimecres, fins que es tanqui l'exposició, es retransmetrà un dels programes de la programació de Ràdio Web MACBA. Més informació a www.macba.es

Francesc Torres. Da capo

Fins el 28/09 de 2008

Exposició

Comissari: Bartomeu Marí

Producció: Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA)

Da capo és una indicació musical que, quan és al final d'una partitura, assenyala a l'interpret que ha de començar una altra vegada la interpretació des del principi. El títol de l'exposició retrospectiva que el MACBA dedica a l'obra de Francesc Torres fa referència a una imatge de la condició humana amb relació a la història, alhora que interroga la naturalesa de l'evolució. Si més no, qüestiona la idea de millora tan present en la concepció moderna i investiga els plecs i els meandres que actualment deixen veure l'animal que la civilització no ha domesticat.

Francesc Torres (Barcelona, 1948) és autor d'una obra vastíssima i variada que s'ha situat fonamentalment a contracorrent de la visió hu-

manista de la societat. Són famoses les seves instal·lacions multimèdia que representen la velocitat, la competició i el masclisme com a fonts i expressions de la violència. La guerra com a expressió sofisticada i culturalitzada d'aquesta violència, i la fragilitat de la memòria històrica davant la manipulació política són igualment presents en el seu treball. Torres va viure a París del 1967 al 1969; entre els anys 1972 i 2002, als Estats Units; i del 1986 al 1988, a Berlín, on va fer una part essencial del seu treball, majoritàriament desconegut entre nosaltres. Ni la retrospectiva que li va dedicar el Museu Nacional Centro de Arte Reina Sofía el 1991, ni la realització de treballs específics a Barcelona i València els anys 1991 i 1996, respectivament, no van arribar a donar una visió de conjunt del treball de l'artista. L'exposició que el MACBA li dedica constitueix una lectura de l'obra de Francesc Torres en clau museística i conté, així mateix, una

«resposta» de l'artista a la lectura del museu en forma d'obres noves, fetes específicament per a aquesta ocasió.

Da capo posa en relleu la figura de l'artista com a polemista del seu temps, com a intel·lectual integral

i actiu en la construcció d'una esfera pública que va més enllà de les qüestions purament estètiques, sense oblidar el poder de la sensació i la sensibilitat pel que fa a la rellevància de l'art.

Francesc Torres, *Tan limpia como el alma*, 2008. © Francesc Torres, VEGAP, Barcelona, 2008

Nancy Spero. Dissidances

Del 04/07
al 24/09
de 2008

Exposició

Comissaris: Manuel J. Borja-Villel
i Rosario Peiró

Inauguració: 03/07/2008

Producció: Museu d'Art Contemporani
de Barcelona (MACBA) i Museo Nacional
Centro de Arte Reina Sofía (MNCARS)

Nascuda a Cleveland, Ohio, l'any 1926, Spero és (juntament amb autores com Martha Rosler i Adrian Piper, a les quals el MACBA ja ha dedicat exposicions retrospectives) una de les pioneres de l'art feminista i una figura fonamental de l'escena contestatària del Nova York dels seixanta i setanta. Com a artista i activista, la seva carrera continua sent avui un exemple de compromís amb l'escena política, social i cultural en què vivim. N'és una prova la seva resposta als últims esdeveniments bèl·lics en què ha intervingut el seu país, i que han resituat el seu treball a primera línia de l'actualitat.

L'exposició *Nancy Spero. Dissidances*, amb un títol extret directament del text d'Hélène Cixous escrit per a l'ocasió, vol reflectir, d'una banda, aquest caràcter crític i, de l'altra, la importància del moviment i del cos com a vehicles d'articulació del seu discurs, relacionant així el seu treball amb les pràctiques i els discursos artístics dels anys seixanta i setanta. Organitzada cronològicament al voltant de la seva llarga carrera, la intenció és, a més, presentar l'obra com una part d'un projecte vital, en el qual les peces individuals encaixen en un tot de temporalitat contínua, on el present i el passat es confonen a la manera de les rondalles i les narracions antigues que tantes vegades li han servit d'inspiració. Per fer-ho, s'ha aplegat un nombre molt significatiu de les seves obres: des de treballs molt primerencs sobre paper fets quan encara era estudiant a l'Art Institute de Chicago i que ara s'exposen per primera vegada, fins a l'última presentació a la Biennal de Venècia, *Maypole: Take No Prisoners*, 2007.

Nancy Spero va començar pintant teles a la manera dels pintors tradicionals, però aviat es va adonar que aquest mitjà era eminentment masculí i, com a tal, la marginalitzava com a artista. A partir d'aleshores, va concentrar els esforços per crear un llenguatge pictòric específicament femení, en el qual la dona estrenés la seva capacitat de comunicar en un espai propi. Aquest espai, que rebut-

ja la tela i es decanta per la fragilitat del paper, s'organitza al voltant d'un lèxic de figures transhistòriques i transculturals, reals i mitològiques, que, treballades una vegada i una altra, desemmascaren estereotips i desplacen categories i jerarquies. En el seu treball, el moviment, el ritme i el color constitueixen una gramàtica que s'aplica directament sobre el cos de la dona, la qual, reforçada i plena d'energia, conquereix «feminitzant» l'espai masculí de l'art.

La carrera artística de Nancy Spero comprèn tota la segona meitat del segle xx fins avui dia. Després d'estudiar a Chicago (1949) i de passar per l'École des Beaux-Arts i l'Atelier André Lhote a París (1949-1950), va començar creant obres de traç molt lliure que no van atreure l'atenció de la crítica. Durant l'estada a París (1959-1964), on es va traslladar amb el seu marit, Leon Golub, fugint de la preponderància de la pintura abstracta al seu país, va fer les *Black Paintings*, obres figuratives d'expressionisme líric centrades en temes com ara la nit, la maternitat, els amants, etcètera, en les quals els personatges passejaven sobre fons foscos creats laboriosament per acumulació de capes de pintura.

En tornar a Nova York, l'artista es va enfrontar als horrors de la guerra del Vietnam i, entre els anys 1966 i 1970, va fer cent cinquanta pintures sobre paper que formen un gran manifest contra la guerra i contra l'actuació del Govern nord-americà en aquell país. El final dels seixanta també va marcar la implicació de Spero en discursos polítics artístics i grups feministes. Va participar a l'Art Workers Coalition (AWC) i a Women Artists in Revolution (WAR), i va ser una de les fundadores de l'A.I.R. Gallery, creada per exhibir-hi art de dones. Durant aquesta època, Spero va trobar en Antonin Artaud la veu i l'esperit radical i antiburgès que expressava la seva angoixa i el seu malestar com a artista en una societat que l'excloïa. El *Codex Artaud* va ser la seva primera sèrie de collages, en forma de fris longitudinal

de dimensions èpiques, en el qual es combinen, com a gran part de la seva obra anterior i posterior, textos i material visual.

Després de treballar durant anys sobre la seva angoixa existencial a través d'Artaud, Spero, influenciada directament pel moviment feminista, va tractar en les seves obres qüestions de la vida real i es va fer ressò de temes com ara la tortura i el dolor de les dones, al mateix temps que en va transmetre la força i la llibertat. Més endavant, l'artista, en un acte conscient i polític, va decidir concentrar les seves obres exclusivament en imatges de dones, invertint d'aquesta manera la norma de la societat patriarcal i aprofundint en les formes de representació femenina al llarg de la història. El seu treball es torna exuberant, rítmic, amb clares referències a la dansa, la música i el cinema, i desenvolupa un llenguatge pictogràfic basat en el cos en moviment que també aplica a l'arquitectura mateixa. D'aquesta manera, elimina qualsevol obstacle entre l'obra i l'espai en el qual es mostra, i obliga els espectadors a participar-hi molt més activament, ja que han de canviar de mirada i de posició.

L'any 1998, Spero va fer *Let the Priests Tremble...* una instal·lació a la IKON Gallery de Birmingham, de la qual reproduïm, com si es tractés d'una citació, una part central a l'exposició. Hi veiem dones fortes i atlètiques que ballen al so d'un passatge de l'assaig d'Hélène Cixous, que pertany al seu llibre *Le Rire de la méduse*: «Deixeu que tremoli el sacerdot, ensenyem-li els nostres sexes; pitjor per a ells si s'enfonsen en descobrir que les dones no són homes, o que la mare no en té».

Amb aquesta citació es resumeix clarament l'esperit del treball de l'artista, que continua intacte fins avui... Un treball afirmatiu, explícit, que té com a objecte el cos femení, l'espai interior d'aquest cos, que es confon amb el subjecte i difumina la línia entre la presentació i la representació.

Nancy Spero,
Codex Artaud XXI, 1972.
Foto gentilesa de
l'artista i de la
Galerie Lelong.
© Nancy Spero, 2008

Taller de dibuix i collage Al voltant de l'exposició de Nancy Spero

Taller

Del 4 de juliol a l'1 d'agost, dies feiners
(excepte els dimarts), a les 10 i a les 11 h

Recomanat de 3 a 12 anys

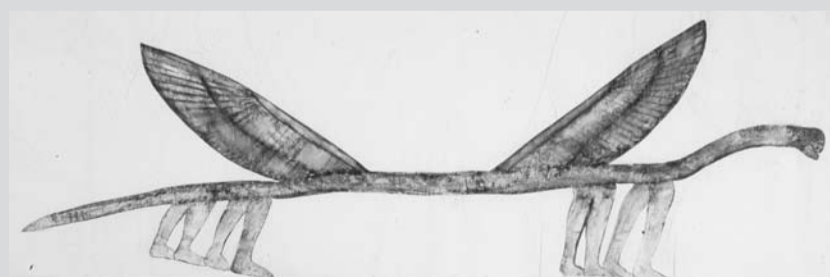
Grups: 37 €
Individuals: 4 € per nen
(inclou un acompanyant adult)

Sales de l'exposició i Aula 0

Cal reservar plaça amb antelació
al tel. 934 121 413 o a educacio@macba.es

Al llarg del mes de juliol tindrà lloc un taller de dibuix i collage a partir de l'exposició *Nancy Spero. Dissidances*. Després d'observar i comentar una selecció dels dibuixos exposats a les sales, s'anirà al taller, on la fragilitat del paper i el procés de barrejar text i imatge seran el punt de partida per experimentar amb elements clau del treball de l'artista, com ara el moviment, el color i el collage.

El toc Spero

Nancy Spero, *Torture of Women*, 1976 (detall del panell XI). Foto gentilesa de la National Gallery of Canada. © Nancy Spero, 2008

Conferència dins les activitats de l'exposició

A càrrec de Jon Bird

Dilluns, 7 de juliol, a les 19.30 h

Auditori MACBA

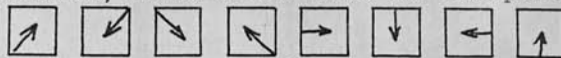
Places limitades

Servei d'interpretació simultània.
Més informació:
programespublics@macba.es

Jon Bird és professor d'Art i Teoria crítica a la Middlesex University (Londres, Gran Bretanya) i autor, entre d'altres, de *Nancy Spero*. Londres: Phaidon, 1996.

LOVE STORY FOR YU

1 consta de 49 formantes, muchos de los cuales son susceptibles de ocho lecturas :

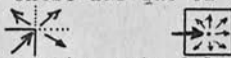
1 los formantes tendrán idéntica duración para cada una de sus posibles lecturas.

1 esta duración será fijada a priori (15"- 20"- 30").

1 no habrá interrupción temporal ninguna entre formante y formante.

1 cada ejecutante escogerá su "camino" en el momento mismo de la ejecución, empezando por cualquiera de los formantes.

1 al acabar un formante, o al centro del mismo, se le pueden abrir varias posibilidades entre las que el ejecutante tendrá que escoger:

1 no se podrá nunca repetir parte del camino andado, ni dar saltos de espacio.

1 al llegar a un formante en blanco, se guardará silencio, y se podrá salir (agotado el tiempo) por cualquiera de los posibles caminos que se le ofrezcan.

1 la lectura de cada formante vendrá determinada por el gráfico, pero siendo la escritura muchas veces indeterminada, se esforzará el ejecutante en sacar del gráfico la mayor cantidad de sugerencias musicales posibles.

1 no habrá determinación previa de la duración de la obra, no se fijará a cada uno de los ejecutantes, ni un máximo ni un mínimo de formantes a leer.

1 cada ejecutante acabará sin previo aviso, al llegar a un formante en blanco, y no deseando ya continuar.

1 la obra admite cierto montaje escénico optativo :

- los ejecutantes escogerán "a priori" una melodía pegadiza y fácilmente reconocible, e

- interpretarán la obra como antes se explicó, pero al llegar cada ejecutante a una estructura en blanco, optará por:

a/ guardar silencio, o

b/ tocar o canturrear la tal melodía escogida.

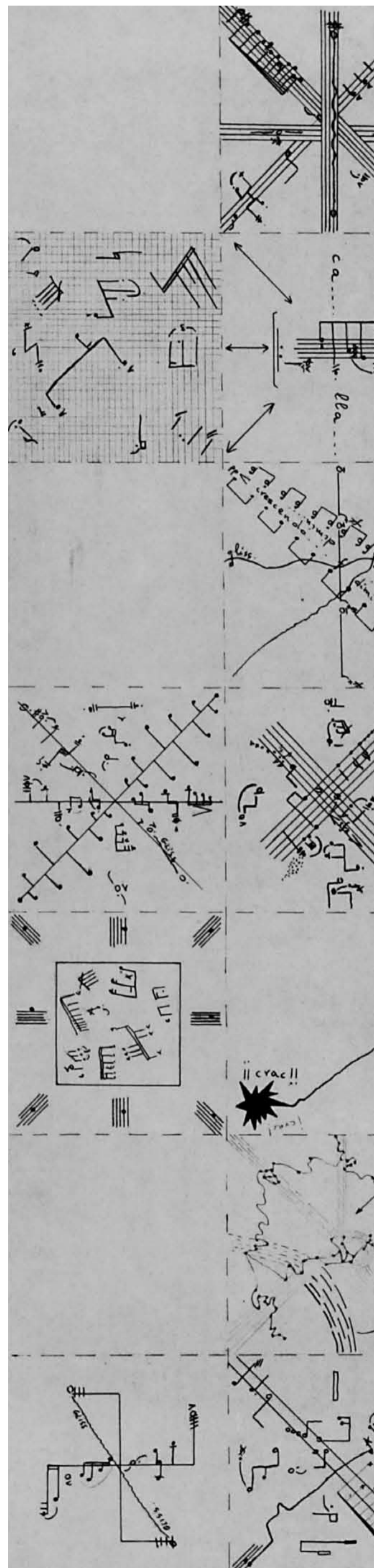
- si al tocar la tal melodía, coincide con otro(s) ejecutante(s), todos ellos dejarán de tocar, se buscarán, y dándose evidentes muestras de afecto, abandonarán la sala.

- la obra acabará al "encontrarse" todos los ejecutantes.

- si uno de ellos quedase solo, continuará tocando hasta que el público cante con él la melodía, dando así fin a la obra.

madrid, abril de 1975

Mª ESCRIBANO Y LLORENÇ BARBER

Love Story for Yu, 1975.
Partitura-proposició
de Llorenç Barber
i Maria Escribano,
escrita per a un
grup instrumental
indeterminat.
Foto de Luis Ros.
© Llorenç Barber
i Maria Escribano, 2008

Idees rebudes

Un vocabulari per a la cultura artística contemporània
Curs d'art i cultura contemporanis

Del 06/10
al 01/12
de 2008

Curs-programa de conferències

Els dilluns, del 6 d'octubre a l'1 de desembre de 2008, a les 19 h

A partir del 8 de setembre, a la recepció del Museu (excepte els dimarts), a través de www.macba.es i al telèfon 934 121 413 (matins)

Preu de la matrícula: 50 €
Estudiants i persones a l'atur: 25 €
Amics del MACBA: gratuït
Preu de les sessions individuals: 6 €
Estudiants i persones a l'atur: 3 €
Amics del MACBA: gratuït

Inscripcions a l'ICE: el professorat en actiu que ho acrediti s'hi pot inscriure a través de l'ICE de la UB, del 6 al 26 de setembre, a www.ub.es/ice, tel. 934 021 024. Preu de la matrícula: 25 €

Auditori MACBA

Places limitades

Programa subjecte a canvis d'última hora
Servei d'interpretació simultània

Amb la participació de l'Institut de Ciències de l'Educació (ICE) de la Universitat de Barcelona (UB). Les persones matriculades que assisteixin com a mínim a 6 sessions tenen dret a un certificat d'assistència expedid per l'ICE de la Universitat de Barcelona. Més informació: programespublics@macba.es, tel. 934 814 681

Cada tardor, el Museu ofereix un curs-programa de conferències que pretén proporcionar eines conceptuals per als debats sobre les pràctiques artístiques contemporànies del període que comprèn la col·lecció del Museu, la segona meitat del segle xx.

Aquesta edició, que continua la lògica de l'edició de l'any passat, s'ofereix com a aportació per posar al dia el lèxic de la cultura artística del segle XXI. El programa intenta proposar noves definicions de conceptes centrals i, al mateix temps, oferir una lectura històrica de la tra-

jectòria d'aquests conceptes al llarg del segle xx, així com proporcionar un apunt prospectiu que contribueixi a establir els fonaments de la cultura emergent.

L'any 1976, Raymond Williams va publicar el llibre *Keywords* (Paraules clau), un intent de proposar un vocabulari adequat a la cultura i la societat sorgides a la segona meitat del segle xx, després de la gran ruptura que havia generat la Segona Guerra Mundial i el col·lapse de les distincions entre la cultura acadèmica i la cultura popular. Per a Williams, el llibre responia a la necessitat de posar al dia un llenguatge gastat que ja no servia per fer comprensible la realitat. Calia un nou idioma comú, és a dir, arribar a un acord compartit sobre el significat i la rellevància d'alguns termes fonamentals. Però també es trac-

tava de formular, a través d'aquest lèxic, un projecte cultural de llarg abast per a l'època que esborrés les distincions categòriques entre el que era artístic i el que era social, i es construís precisament sobre aquesta superació, és a dir, que partís de la intersecció dels camps de les arts i les ciències socials. Únicament així semblava possible articular un projecte cultural amb un projecte socialment transformador. Actualment, ens sembla que les hipòtesis de Raymond Williams continuen plenament vigents, i el seu treball ha estat una font d'inspiració per a aquest curs.

El programa es presenta com un nou capítol d'una sèrie de llarga durada. Les sessions es configuren com a intents de definir paraules clau, encara que la manera com cada sessió aborda aquesta definició

pot variar. Les sessions tindran una presentació i una rèplica a càrrec de diferents convidats.

Avançament del programa

6 d'octubre
Conceptualisme
Lucy Lippard

13 d'octubre
Postfordisme
Sergio Bologna

20 d'octubre
El cinema, la càmera...
Arlindo Machado

27 d'octubre
Indústria cultural
Angela McRobbie

3 de novembre
Relació
Édouard Glissant

10 de novembre
Formalisme
Yve-Alain Bois

17 de novembre
Teatralitat, el contrari de l'art modern?
Alain Badiou

24 de novembre
Museu
Tony Bennett

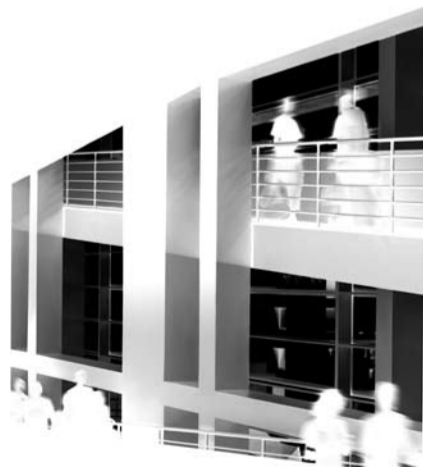
1 de desembre
Subjectivitat
Rosì Braidotti

Nits de MACBA

Del 04/07
al 19/09
de 2008

Del 4 de juliol al 19 de setembre, els dijous i els divendres, de 20 a 24 h

Entrada: 3,5 €

Com cada estiu, els dijous i els divendres el MACBA obre fins a mitjanit. Així mateix, el bar situat a la terrassa de la primera planta del Museu obrirà fins al 24 de setembre.

L'entrada inclou visites guiades a les exposicions, a les 20.30 i a les 22 h.

Ciutats, territoris, fronteres. Tendències en el cinema d'Amos Gitai

Programa de cinema

Dimecres 9 de juliol

Última sessió

Preu: 2 €
Amics del MACBA: gratuït

Auditori MACBA

Capacitat limitada

Més informació:
programespublics@macba.es,
tel. 934 121 413

Per tancar el cicle dedicat a Amos Gitai, es projecten dues pel·lícules anteriors que ofereixen semblances amb alguns aspectes del cinema de Gitai.

9 de juliol
19.30 h. Presentació a càrrec d'**Amos Gitai**

20 h. Projeccions:
Description d'un combat, Chris Marker, 1960, 60'
Sopralluoghi in Palestina (Il vangelo secondo Mateo), Pier Paolo Pasolini, 1964, 52'

Publicacions recents

Més informació a www.macba.es i a www.lacentral.com

Presentem algunes novetats editorials del MACBA.

El catàleg *Asier Mendizabal* recull textos sobre l'obra d'un dels artistes bascos de la nova generació que més atenció ha prestat a les relacions entre la forma, el discurs i la ideologia. El llibre inclou textos de Bartomeu Marí, Peio Aguirre, Diedrich Diederichsen, Asier Mendizabal i Ian Svenonius, així com documentació gràfica de les instal·lacions fetes específicament per al MACBA.

El catàleg *Nomeda & Gediminas Urbonas. Dispositius per a l'acció* és un recorregut explicat pels mateixos artistes lituans a través de cinc projectes que s'han dut a terme els últims vuit anys i en els quals la implicació ciutadana ha estat especialment decisiva. Els textos analitzen l'evolució d'aquestes instal·lacions –algunes de les quals encara són vigents– amb la voluntat de comprendre com el pas sobtat d'un sistema polític soviètic a un altre de liberal ha transformat la vida del país, tant en l'àmbit

públic com privat. La publicació inclou textos de Bartomeu Marí, comissari de l'exposició, i Lars Bang Larsen.

La publicació *Francesc Torres. Da capo* és una monografia que recull una selecció de textos escrits i publicats per Francesc Torres des dels anys setanta fins avui dia. Seleccionats per Iria Candela, aquests textos posen de manifest l'esperit compromès i combatiu de Torres amb relació a la memòria col·lectiva, els forats negres de la transició política a la democràcia, un món de l'art desestructurat i el paper de l'artista respecte de la societat, els discursos polítics i les institucions. La publicació inclou, així mateix, textos de Bartomeu Marí, comissari de l'exposició, Iria Candela i Antonio Monegal.

Musicacions

Del 10/07
al 24/07
de 2008

Programa de concerts

Comissaris: David Albet i Oriol Rossell

Els dijous 10, 17 i 24 de juliol, a les 21 h

Entrada: 5 €
Amics del MACBA: gratuït

Auditori MACBA

Capacitat limitada

Aquests concerts formen part de la programació del Grec 2008 Festival de Barcelona. Més informació: tel. 934 814 681; programapublics@macba.es i www.bcn.cat/grec

Pauline Oliveros.
Foto de Pieter Kers

Als anys seixanta la música es va barrejar amb altres arts emergents com ara la *performance* o les noves poètiques tecnològiques. També es va carregar de nous significats sociopolítics i de gènere, en sintonia amb l'esperit revolucionari de l'època. Va ser en aquesta dècada quan l'esdeveniment sonor (com també va passar amb les arts escèniques i les arts plàstiques) es va voler convertir en un context d'experimentació més que no pas en una obra tancada.

El cicle que presentem se centra precisament en aquest llegat de l'escena d'avantguarda de la dècada dels seixanta i en la seva vigència en els processos creatius actuals. Per fer-ho, hi són presents dues grans figures d'aquesta escena, Pauline Oliveros i Yasunao Tone, els treballs dels quals també s'han presentat a Ràdio Web MACBA (RWM) i formen part de l'exposició *Possibilitat d'acció. La vida de la partitura*.

Programa

10 de juliol

Pauline Oliveros (Houston, 1932)
Pionera en el processament informàtic d'instruments acústics i en l'estudi de nous formats d'escolta.

17 de juliol

Yasunao Tone (Tòquio, 1935)
Hibridació entre tecnologia digital i avantguarda històrica. La seva producció musical se centra bàsicament en les possibilitats tècniques i «poètiques» del reproductor i els discos compactes.

24 de juliol

Fluxdelux
Homenatge al llegat del col·lectiu Fluxus. L'actuació de Fluxdelux consistirà en una performance-antologia en la qual s'escenificarà una selecció d'accions Fluxus a partir de les directrius escrites pels creadors originals.

Tallers familiars durant les Festes de la Mercè

Del 20/09
al 24/09
de 2008

Dia 20: de 10 a 14 h i de 16 a 19 h
Dies 21 i 24: de 10 a 14 h

Del 20/09 al 24/09 de 2008

Activitat gratuïta

Plaça dels Àngels

Activitat familiar per a nens i nenes entre 2 i 10 anys

Com cada any, el Museu participa en la programació de les Festes de la Mercè amb un taller a l'aire lliure per a tota la família. En primer lloc, un monitor del Museu acompanya el grup a fer una visita a la Col·lecció MACBA, i posa èmfasi en determinades obres. Després, a la plaça dels Àngels, els participants poden experimentar, d'una manera pràctica, tècniques amb diferents suports i materials que trobaran a la seva disposició en un gran autoservei.

Programes educatius curs 2008-2009

D'octubre 2008 a juny 2009

Més informació a:
www.macba.es/educacio
Tel. 93 412 14 13; educacio@macba.es

Aquests programes formen part del projecte *Translate. Beyond Culture: The Politics of Translation* i han estat finançats amb el recolzament de la comissió Europea.

La proposta educativa d'enguany consolida els projectes educatius posats en marxa el curs anterior, *Expressart. Museu portàtil*, adreçat a infantil i primària; i les *Lectures d'una col·lecció*, adreçades a secundària i batxillerat. Els dos projectes parteixen de la Col·lecció MACBA i proposen el treball previ a l'aula abans de la visita al museu.

A més, continuem oferint les visites habituals a les exposicions temporals de la nostra programació.

Expressart. Museu portàtil

El projecte està concebut com un conjunt de propostes didàctiques per realitzar a l'aula amb l'ajuda d'un conjunt de materials (objectes tridimensionals, imatges i textos) que es desen en una caixa.

L'objectiu principal és que tant els alumnes com els mestres gaudeixin de les obres i hi puguin establir un diàleg partint de la pròpia experiència i estimulants el respecte i l'interès per l'art contemporani.

Després, al museu, amb la con-

templació de les obres, els alumnes podran aplicar reflexions i coneixements sorgits a l'aula arran del treball amb la caixa.

Lectures d'una col·lecció

El projecte també consta de dues parts: la primera té lloc a l'institut amb el suport d'un cd que el MACBA facilita al centre per tal que el professorat pugui preparar la visita al Museu. La segona part es desenvolupa al Museu i permet visitar la Col·lecció amb un monitor especialitzat. L'objectiu del projecte és promoure en els estudiants un interès per l'art i la societat del moment, i a través d'aquest treball, desenvolupar les capacitats crítica, expressiva i de diàleg dels alumnes.

Durant aquest curs la lectura que proposem és *Entre el documental i el gest poètic*, que analitza els canvis produïts en les pràctiques artístiques a partir de la fi de la Segona Guerra Mundial. L'art buscarà, ja sigui com a necessitat de testimoniar allò que passa o com a fugida o distanciament d'allò real, possibles sortides i respostes als dilemes que caracteritzen aquest període.

Fragment de l'entrevista realitzada per Benjamin H.D. Buchloh a Nancy Spero, publicada a *Nancy Spero. Dissidances*. Barcelona: Museu d'Art Contemporani de Barcelona; Madrid: Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, 2008, p. 95-111

Nancy Spero al seu estudi, 71st Street, Nova York, 1973. Foto de Susan Weilley

Benjamin H.D. Buchloh: Voldria fer-te unes quantes preguntes que se centren en el context històric de les dues sèries d'Artaud; les primeres pintures que es diuen així (*Artaud Paintings*, 1969-1970) i la segona, el *Codex Artaud* (1971-1972). La qüestió concreta que m'interessa és si consideres que té sentit abordar-les dins el context de l'art conceptual de final dels anys seixanta. Era un referent per a tu l'art conceptual en aquella època? Què en pensaves, te'n recordes? Quins eren els usos lingüístics específics de l'art conceptual de final dels seixanta que et van fer reaccionar o respondre –suposo que en part ho tenies al cap– amb les sèries d'Artaud?

Nancy Spero: Són preguntes molt interessants. Sí que em fixava en l'art conceptual. M'agrada pensar en la meua obra com una obra oberta, sense un final definit, perquè això és un reflex de la meua època, de la nostra època. A mi m'intrigava molt la revolta contra la materialitat de la pintura en l'art conceptual. Les meves obres sobre paper, primer la sèrie *War* (1966-1970) i després la sèrie *Artaud*, eren també una revolta en un altre sentit. Vaig deixar de pintar sobre tela el 1966, quan vaig començar la sèrie *War*, però no crec que mirés cap a l'art conceptual d'una manera seriosa, en aquella època. Mirava més cap al passat, cap al dadaisme i l'art d'aquesta mena, que sembla que rebutgi els artefactes importants de la civilització i en faci miques. Era un art de revolta, subversiu. I jo sentia que volia fer un art subversiu. No volia fer una cosa important, sinó fer manifestos. Això va originar la sèrie *War*.

BB: I què me'n dius del llenguatge que utilitzava l'art conceptual? Penso en Lawrence Weiner o fins i tot Joseph Kosuth. En la seva definició del llenguatge hi havia alguna cosa que s'allunyava tant, explícitament, de la poètica i la poesia, que suposo que també et devia suscitar alguna crítica.

NS: Exactament. Això també m'irritava, fins i tot abans de començar a practicar una crítica de gènere. En certa mesura, però, el llenguatge conceptual de Weiner i Kosuth era molt més definitiu, fins i tot en la seva ambigüitat. Estava molt més estructurat que no pas el meu, en un altre sentit. Era una mena de jerarquia del llenguatge. I jo em revoltava contra tot, tant si ho feia un home com una dona.

BB: El percebies com un ús del llenguatge específicament masculí? Com una filosofia analítica?

NS: Jo no el vaig analitzar des d'aquesta perspectiva, com a masculí, fins que no vaig estar amb alguns grups com l'Ad Hoc Committee i el WAR,¹ per exemple, on reflexionàvem sobre l'enorme influència del llenguatge masculí, que

determinava la manera de pensar de la societat. Algunes dones artistes i algunes crítiques, com Lucy Lippard i també Arlene Raven a la costa oest, havien començat a analitzar quins eren els elements constitutius de l'art de les dones, si era possible una expressió femenina.

BB: Però Lucy Lippard va ser la primera a organitzar el moviment conceptual, per exemple.

NS: Sí.

BB: I, si no recordo malament, no et va incloure al seu treball *Six Years: The Dematerialization of Art*, llibre en el qual documentava el desenvolupament de l'art conceptual.

NS: És veritat.

BB: Però després va fer un gir molt interessant, en aquella època, quan va reconèixer les limitacions de la seva definició del que eren els usos del llenguatge en art.

NS: Exactament. Em va incloure en l'onada següent, a principi dels setanta. Crec que jo estava desfasada respecte a la seva manera de pensar, perquè ella va fer un gir important, com tu has dit, i es va desvincular d'aquesta mena d'art formalista. Però va continuar canviant i buscant, i no va reconèixer la meua feina fins que no havia fet un o dos passos més. De tota manera jo ho entenc, ho havia de fer a la seva manera.

BB: Acabes de pronunciar la paraula inevitable, l'art «formalista», al qual em volia referir més endavant. Perquè el concepte interessant és que la inserció del llenguatge en les pràctiques visuals a mitjan anys seixanta s'entenia com a antiformalista. D'entrada, podríem pensar que comparteix nombrosos punts de partida amb artistes conceptuals com Sol LeWitt, Carl Andre, Dan Graham i Lawrence Weiner, amb el radicalisme del seu enfocament antiobjecte i antivisualitat, i la seva proposta d'una accessibilitat comuna, inherent al mateix ús del llenguatge. Tu també eres antiobjecte, contrària a les formes tradicionals de representació, i rebutjaves les jerarquies exactament com ho feien ells, i tanmateix sembla com si l'art conceptual, per a tu, contingués nombroses restriccions, exclusions i noves jerarquies a les quals tu t'oposaves amb obres com les *Artaud Paintings* i el *Codex Artaud*. Per això m'interessa esbrinar com les teves diferències ja es perceben en aquella època. Algú com Lucy Lippard, per exemple, pensava que l'art conceptual era un moviment molt radical, polític i igualitari, i en certa mesura sí que ho era.

NS: Per descomptat. Ho era dins el context del medi artístic. D'alguna manera, la seva etiqueta d'art conceptual va ser incorporada

i contemplada amb certa tolerància en galeries que es consideraven avantguardistes i que encara se'n consideren. Jo no em sentia formant part d'això, trobava que el meu art no hi estava associat. Jo estava a la perifèria d'aquell art conceptual perquè era una altra branca del corrent principal o del minimalisme.

BB: Així, quan Carl Andre, per exemple, deia que Lawrence Weiner no era un artista sinó un poeta, tu tampoc no hi hauries estat d'acord, perquè segons el teu punt de vista, la dimensió del llenguatge poètic era diferent...

NS: ... del que era per a ells. El seu era més mecanicista, gairebé com una reiteració de l'era de la màquina. I també la poesia concreta de Carl Andre, que retornava a una poesia que ja s'havia fet. Jo faig repeticions.

BB: Has fet servir el concepte o el terme «minimalista» diverses vegades. Podries concretar una mica què va significar per a tu? Si mires enrere, quin penses que va ser el problema, o continua sent el problema, de l'enfocament minimalista?

NS: Ho continua sent.

BB: Potser és que exclouia la dimensió poètica o existencial, o bé la dimensió històrica, o la dimensió sexual?

NS: I tant que exclou. És exclusionista. Com un embolcall. Per a mi, és com una barrera impenetrable respecte a allò que crec que hauria de ser.

BB: Per què creus que el minimalisme americà de principi dels seixanta reprimia qualsevol referència al passat històric, a més de reprimir les referències al present històric? Per què va ser tan crucial per a l'art modern el fet de prohibir les referències a la memòria històrica?

NS: Crec que van agafar la idea de la Revolució Russa, però reforçant-la. Prou d'aquest batibull infecte que és la història del segle xx. I, fins i tot dient-ho, era tan difícil d'expressar que no se'n podia parlar. Això és veritat en certa mesura, però també és cert que si no parlem de les coses no en queda res. No hi ha record. Per a mi, doncs, això esborra no sols les imatges, sinó també el record. I, a parer meu, quan utilitzes imatges del passat estàs activant el record, un procés que té a veure amb el temps, l'espai i la memòria. En el meu cas, m'agrada pensar en la simultaneïtat, però també en el moviment. I l'espai. El minimalisme ho bloqueja, bloqueja qualsevol cosa que em pugui interessar. Ho tapa amb una patina enlluernadora.

¹ WAR (Women Artists in Revolution) i Ad Hoc Committee of Women Artists es van fundar a començament dels setanta.

Pròximes exposicions

**Arxiu universal.
La condició del document
i la utopia fotogràfica
moderna**
Juliol – setembre 2008

MAC BA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels 1
08001 Barcelona
Tel. 93 412 08 10
Fax 93 412 46 02
www.macba.es

Auditori MACBA
Accés per la plaça de Joan Coromines

Capella MACBA
Carrer dels Àngels, 7

Més informació sobre exposicions
Tel. 93 481 33 59
exposicions@macba.es

Més informació sobre activitats
Tel. 93 481 46 81
programaspublics@macba.es

Horari
Feiners, d'11.00 a 20.00 h
Dijous i divendres (fins al 21 de setembre),
11-24 h
Dissabtes, de 10.00 a 20.00 h
Diumenges i festius, de 10.00 a 15.00 h
Dilluns, obert. Dimarts no festius, tancat

Biblioteca i videoteca
De dilluns a divendres de 10 a 19 h.
Tancat de l'1 al 24 d'agost.

La Central del MACBA
Feiners, de 10.00 a 20.00 h
Dissabtes, de 10.00 a 20.30 h
Diumenges i festius, de 10.00 a 15.00 h
Dimarts, tancat. Tel. 93 412 59 08

Visites concertades per a grups
Informació: tel. 93 412 14 13

Les visites guiades a les exposicions s'inclouen en el preu de l'entrada.
Dies feiners i dissabtes, a les 18.00 h, i diumenges i festius, a les 12.00 h. Disponibles en català, castellà i anglès.